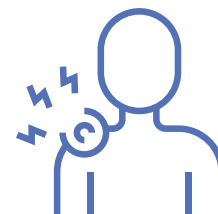

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med smerteklinikker 2023-2024

I perioden 2023-2024 gennemførte Styrelsen for Patient-sikkerhed 23 sundhedsfaglige tilsyn med smerte-klinikker. Observationer fra tilsynene viser, at en bio-psykosocial tilgang til patienter med kroniske smerter kan mindske forbruget af afhængighedsskabende lægemidler og øge livskvaliteten for patienterne.

Baggrund for tilsynet med smerteklinikker

Baggrunden for at tilrettelægge et fokuseret, sundhedsfagligt tilsyn med smerteklinikker var, at smertepatienter ofte bliver behandlet med afhængighedsskabende lægemidler som fx opioider og benzodiazepiner, og at der er tale om en sårbar patientgruppe.

Patienter henvises typisk til en smerteklinik efter længere tid med smerter, der ikke kan afhjælpes ved andre tiltag, fx ved behandling hos egen læge eller fysioterapeut. Typisk har man forsøgt behandling med forskellige typer af smertestillende medicin, og også på smerteklinikkerne er behandling med afhængighedsskabende lægemidler ofte en del af behandlingen.

Risici ved afhængigheds- skabende medicin

Opioider er stærke, smertestillende lægemidler og er blandt de såkaldte risikosituationslægemidler, der hyppigt er involveret i alvorlige utilsigtede hændelser. En forkert dosis kan have alvorlige konsekvenser for patienten, og i værste fald kan for høj dosis opioider medføre dødsfald. Derudover bliver mange patienter afhængige af den medicin, de får som led i deres smertebehandling.

Det gælder både opioider, benzodiazepiner og andre typer af afhængighedsskabende lægemidler.

De risici, der er forbundet med afhængighedsskabende lægemidler, stiller særlige krav til de behandlingssteder, der har patienter i behandling med lægemidlerne. Det afspejles i Sundhedsstyrelsens [Vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler](#), der lægger vægt på, at behandlingen skal være så kortvarig som muligt, og at der skal foreligge en behandlingsplan, hvor der bl.a. er taget stilling til udtrækning af behandlingen.

Sundhedsstyrelsen har desuden i 2023 offentliggjort anbefalinger for tværsektorielle forløb for mennesker med kroniske smerter. Anbefalingerne fremhæver fordelene ved en biopsykosocial tilgang til patienterne, der ud over farmakologisk behandling omfatter forebyggende eller rehabiliterende non-farmakologisk behandling. I en biopsykosocial tilgang forstår man kroniske smerter som et sammensat fænomen, hvor biologiske, psykologiske og sociale faktorer påvirker patientens smerteoplevelse, adfærd og funktionsevne. Denne tilgang kan være med til at mindske forbruget af afhængighedsskabende lægemidler og øge livskvaliteten for mennesker med kroniske smerter.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med smerteklinikker 2023-2024

Forskellige typer af smerteklinikker

Der er både private og regionale smerteklinikker. Overordnet er der to typer af smerteklinikker: Monofaglige klinikker, der alene tilbyder lægefaglig behandling, og tværfaglige klinikker, hvor flere forskellige faggrupper samarbejder om behandlingsforløbene. Det kan være læger, sygeplejersker, psykologer, socialrådgivere, fysioterapeuter og andre faggrupper, der bidrager med forskellige kompetencer til patienternes samlede behandling.

En generel observation fra tilsynene med smerteklinikker var, at særligt de tværfaglige klinikker havde fokus på at forebygge afhængighed af medicin og på at give patienterne værktøjer til at håndtere deres smerter på andre måder end ved medicinering. På en del tværfaglige klinikker havde man også gode erfaringer med at hjælpe patienter ud af afhængighed og give dem redskaber til at håndtere deres situation uden stærk smertestillende medicin.

Nogle smerteklinikker havde desuden stort fokus på samarbejdet med andre aktører, fx patienternes egen læge og forskellige kommunale tilbud, der kan spille en rolle i patienternes rehabilitering. Overgange i patientforløb og brister i kommunikation mellem sektorer og behandlingssteder er kendte risikoområder for patientsikkerheden, og derfor er det vigtigt, at behandlingsstederne har fokus på sikker overlevering af information og patientsikre overgange.

Tilrettelæggelse af tilsynet med smerteklinikker

Tilsynsrækken omfattede alle landets smerteklinikker. Tilsynene tog udgangspunkt i et sæt målepunkter, som blev udviklet på baggrund af data fra Dansk Patientsikkerhedsdatabase og analyser af anonymiserede, utilsigtede hændelser på området samt input fra en række interessenter med kendskab til smertebehandling og smerteklinikkernes arbejde.

Målepunkterne handlede bl.a. om organisering og ansvarsforhold på klinikkerne, behandling med afhængighedsskabende lægemidler og overgange i patientforløb.

[Se målepunkter for tilsyn med smerteklinikker her.](#)

Resultater af tilsynene

Ved 15 af tilsynene med smerteklinikker var der ingen problemer af betydning for patientsikkerheden i forhold til de målepunkter, som tilsynet tog udgangspunkt i.

Ved syv tilsyn vurderede vi, at der var mindre problemer af betydning for patientsikkerheden. Det indebærer, at der ved tilsynsbesøget var ét eller flere målepunkter, som ikke var opfyldt, men at vi vurderede, at der var tale om forhold, som ikke indebar en større risiko for patientsikkerheden, og at den enkelte klinik relativt let ville kunne rette op på disse forhold.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

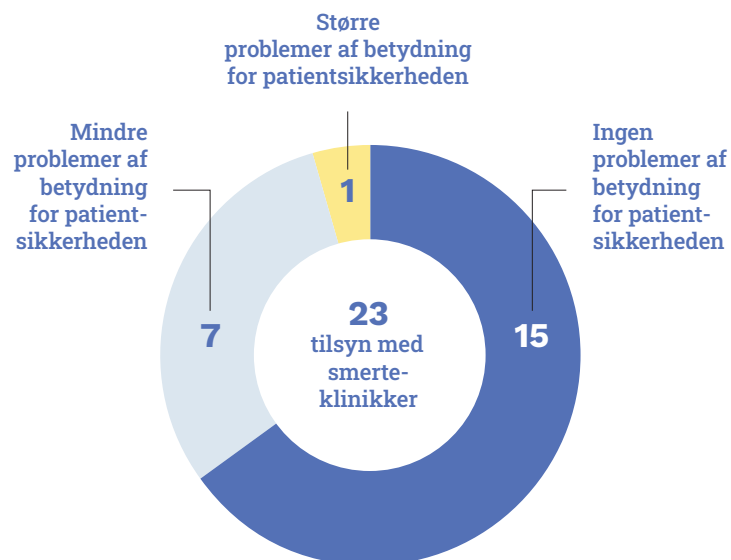
Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med smerteklinikker 2023-2024

Ved et enkelt tilsyn var der større problemer af betydning for patientsikkerheden. Det vil sige, at der ved tilsynet var problemer af betydeligt omfang, som medførte en risiko for patientsikkerheden. Denne vurdering udløste et påbud til klinikken om at rette op på problemerne inden for en nærmere fastsat tidsfrist og et nyt tilsynsbesøg, hvor vi så på, hvorvidt ændringerne var gennemført, og om påbuddet kunne ophæves.

Opfyldelse af målepunkter

På tværs af de 23 tilsyn med smerteklinikker var der relativt få uopfyldte målepunkter. De målepunkter, der ikke var opfyldt på alle behandlingssteder, handlede primært om manglende eller utilstrækkelige instrukser. Se næste side.

Styrelsen for
Patientsikkerhed

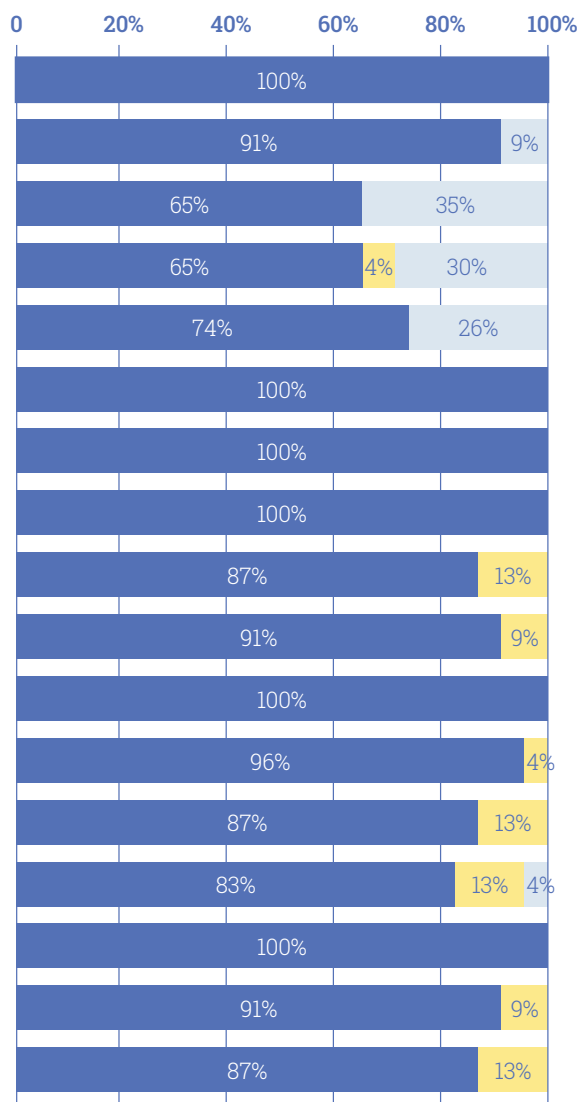
E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn med smerteklinikker 2023-2024

Målepunktsopfyldelse

1. Interview om organisering, ansvars- og kompetenceforhold
2. Interview om varetagelsen af sundhedsfaglige opgaver
3. Interview om instruktion og tilsyn ved benyttelse af med-hjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed)
4. Gennemgang af instrukser for rammedelegation (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed)
5. Gennemgang af de formelle krav til instrukser
6. Interview om korrekt identifikation af patienter og sikring mod forvekslinger
7. Interview om journalføring
8. Journalgennemgang om formelle krav til journalføring
9. Journalgennemgang af indikation for og opfølgning på undersøgelser og behandlinger
10. Journalgennemgang vedrørende afdækning af psykiatrisk ko-morbiditet i forbindelse med behandling
11. Interview vedrørende afdækning af psykiatrisk ko-morbiditet og vurdering af selvmordsrisiko
12. Stillingtagen til misbrug ved behandling med afhængighedsskabende lægemidler
13. Journalgennemgang af patienternes medicinering
14. Journalgennemgang af behandling med afhængighedsskabende lægemidler
15. Interview om behandling med afhængighedsskabende lægemidler
16. Journalgennemgang af informeret samtykke til behandling
17. Journalgennemgang af vurdering af epikriser

■ Opfyldt ■ Ikke opfyldt ■ Ikke aktuelt

OBS: Grundet afrunding er summen af procentpoint ikke nødvendigvis 100 ved hvert målepunkt.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600